LAUSUNTO

8.11.2024

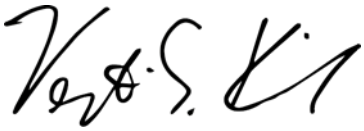
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Viite: Sosiaali- ja terveysvaliokunta etäkuuleminen tiistai 12.11.2024 klo 09.00

Asia: HE 129/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja lääkelain muuttamisesta sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja:
erityisasiantuntija Kaarina Tamminiemi, kaarina.tamminiemi@soste.fi, 040 5774614

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto ja tulla kuultavaksi hallituksen esityksestä laeiksi sairausvakuutuslain ja lääkelain muuttamisesta sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta.

Säästöpäätösten yhteisvaikutuksiin kiinnitettävä enemmän huomiota

Parhaillaan on meneillään monia samanaikaisia uudistuksia, joilla on vaikutuksia paljon sairastavien ja lääkkeitä käyttävien pienituloisten ihmisten elämään, kuten lääkkeiden arvonlisäverokannan nosto 10 prosentista 14 prosenttiin, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen enimmäismäärien korotus ja samaan aikaan sosiaaliturvaan kohdistuu leikkauksia. Kasvavat elinkustannukset yleisesti ja sairastamisen kustannusten nousu lisäävät sairastuneiden maksutaakkaa SOSTEn mielestä kohtuuttomasti. Erityisen haastava tilanne on vuoden vaihteessa, kun samanaikaisesti nollautuvat lääkekatto, matkakorvausten ja terveydenhuollon maksukatot.

SOSTE pyytää kiinnittämään huomioita päätösten yhteisvaikutuksiin, jotka voivat pitkällä tähtäimellä jopa vähentää ajateltuja säästöjä. Päätösten yhteisvaikutusten arviointi tulisi tehdä huolellisesti.

Sairastavien maksutaakkaa ei tule lisätä

Peräänkuulutamme säästöpäätöksiä, jotka eivät vaaranna potilaiden laadukasta ja oikea-aikaista lääkehoitoa ja kasvata sairastavien ihmisten maksutaakkaa. Siksi SOSTE ei kannata hallituksen ehdotusta lääkekorvausten alkuomavastuun korottamista 70 euroon nykyisestä 50 eurosta ja sen sitomista kansaneläkeindeksiin.

Sairastamisen hinta on jo noussut ja nousee edelleen. Korkeat lääkekustannukset eivät kosketa ainoastaan pienituloisia vaan myös monia keskituloisia. Kun perheissä esimerkiksi useampi perheenjäsen sairastaa, maksut moninkertaistuvat.

Suomessa lääke- ja matkakustannusten sekä terveydenhuollon asiakasmaksujen omavastuuosuudet ovat eurooppalaisittain korkeita. Nyt esitetyt muutokset tulevat lisäämään sairastuneiden maksutaakkaa entisestään ja johtavat monien kohdalla sairauden hoidon aloituksen viivästymiseen ja laiminlyöntiin sekä vähentävät hoitoon sitoutumista. Lääkehoito on usein elintärkeää ja siksi on yhteiskunnan etu varmistaa, että ihmiset voivat käyttää lääkkeitään määräysten mukaisesti.

Potilas- ja kansanterveysjärjestöjen verkoston POTKAn alkuvuodesta 2024 tekemän kyselyn tuloksissa korostuivat rahan riittävyyden ongelmat. Ihmiset joutuvat tekemään valintoja muun muassa sen suhteen, ostetaanko lääkkeitä vai ruokaa, lääkeannoksia puolitetaan, ostokertoja venytetään, jotta rahat riittävät.

Lääkkeiden vuosiomavastuun ositus tulee toteuttaa viipymättä

SOSTE haluaa muistuttaa, että alkuvuoden vuosiomavastuun kertymisen aika aiheuttaa monille pitkäaikaissairaille taloudellisia vaikeuksia. Alkuvuoden taloudellisia rasituksia tulisi keventää omavastuiden, erityisesti vuosiomavastuun jaksottamisella. Lääkemaksukaton vuosiomavastuun ositus tulee toteuttaa viipymättä. Osissa maksaminen toisi paljon lääkkeitä käyttäville kaivattua taloudellista helpotusta.

SOSTE

Ihmisille keskeistä on lääkkeiden hinnan lisäksi saatavuus

Suhtaudumme periaatteessa myönteisesti toimenpiteisiin, joilla madalletaan lääkkeiden hintoja yksilölle ja yhteiskunnalle, mutta huolta aiheuttaa suomalaisten lääkemarkkinoiden pienuus, Euroopan riippuvuus kolmansista maista lääkkeiden saatavuudessa sekä hintatason laskemisen vaikutukset lääkkeiden saatavuudelle. Hintatason aleneminen ja hintakilpailun lisääntyminen, voi heikentää yritysten kannattavuutta tuoda Suomen markkinoille uusia lääkkeitä sekä vähentää halua investoida muun muassa lääketutkimukseen Suomessa. Lääkkeiden saatavuushäiriöt ovat jo lisääntyneet viime vuosien aikana.